

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 23Co/251/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2117214300
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 07. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Daša Kontríková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2019:2117214300.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Daša Kontríková a sudkýň: JUDr. Ľubica Spálová a JUDr. Ľubica Bundzelová, v spore žalobcov: 1) Ing. E. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z. X, R., 2) Q. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z. X, R., 3) Ing. R. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z. X, R., žalobcovia 1), 2) a 3) zastúpení: JAVOR - TOKÁR advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom Stará Vajnorská cesta 37, Bratislava, IČO: 36 264 750, proti žalovaným: 1) Z. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z. U. XX, L., zastúpený: JUDr. Miloš Chrenko, advokát so sídlom Hlavná 25, Trnava, 2) Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., so sídlom Dostojevského rad 4, Bratislava, IČO: 00 151 700, o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, o odvolaní žalobcov 1), 2), 3) voči výroku IV. a V. a o odvolaní žalovanej 2) voči výrokom I., II. a III. a V., rozsudku Okresného súdu Trnava zo dňa 26. apríla 2018, č. k. 32C/52/2017-227, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie sa **p o t v r d z u j e**.

II. Žalobcovia 1), 2) a 3) m a j ú voči žalovaným 1) a 2) **p r á v o** na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Rozsudkom napadnutým odvolaním súd prvej inštancie výrokom I. zaviazal žalovaných 1) a 2) zaplatiť žalobkyni 1) náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 25.000 eur, výrokom II. žalobcovi 2) náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 17.500 eur, výrokom III. žalobkyni 3) náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 10.000 eur do 30 dní od právoplatnosti rozsudku, s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného. Výrokom IV. súd vo zvyšnej časti žalobu zamietol a výrokom V. priznal žalobcom 1) až 3) nárok na náhradu trov konania voči žalovaným 1) a 2) v rozsahu 100%.

2. Súd prvej inštancie rozsudok po citovaní § 11, § 13, § 415, § 420 ods. 1, ods. 2, ods. 3, § 427 ods. 1, ods. 2, § 428, § 429, § 442 ods. 1, § 442 ods. 1 zák. č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ), ako aj § 2 písm. d) až j), § 4 ods. 1 až 5, § 15 ods. 1 zák. č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len ZoPZP) vecne odôvodnil tým, že vykonaným dokazovaním mal súd preukázané, že dňa 06.06.2014 zamestnanec žalovaného 1) Z. D., ako vodič autobusu, ktorého vlastníkom a prevádzateľom v čase dopravnej nehody bol žalovaný 1), ktorý mal uzatvorené poistenie zodpovednosti za škodu so žalovanou 2), v dôsledku nedostatočnej pozornosti pri vedení vozidla zišiel s autobusom mimo diaľnice na trávnatú plochu, na ktorej prišlo k prevráteniu autobusu na pravú stranu a jeho pádu na nižšie položené pole, čím svojim konaním porušil § 4 ods. 1 písm. c) zák. č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke, pričom na následky spôsobených zranení na mieste nehody podľahla i poškodená S. Z., dcéra žalobcov 1), 2) a sestra žalobkyne 3). Vyššie uvedený skutok vodiča Z. D. bol kvalifikovaný ako prečin všeobecného

ohrozenia podľa § 285 ods. 1, ods. 2, ods. 4 Trestného zákona v spojení s § 138 písm. h) Trestného zákona, za ktorý bol rozsudkom Okresného súdu Trnava č.k. 30T/45/2015-2037 zo dňa 07.12.2016 uznaný vinným a bol mu uložený trest odňatia slobody v trvaní 6 rokov, na výkon ktorého bol zaradený do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia a trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu v trvaní 7 rokov.

3. Súd prvej inštancie konštatoval vecnú pasívnu legitímáciu obidvoch žalovaných 1), 2), keďže vodič Z. D. použil motorové vozidlo prevádzkovateľa, ktorým bol žalovaný 1) v rámci svojej činnosti ako zamestnanec žalovaného 1), žalovaný 1 zodpovedá podľa § 427 OZ na základe objektívnej zodpovednosti, ako prevádzkovateľ motorového vozidla, ktorého prevádzkou bolo zasiahnuté do práv iných osôb. V danom prípade je nepochybná i príčinná súvislosť medzi prevádzkou motorového vozidla - autobusu a vznikom škody. Pokiaľ žalovaný 1) uvádzal liberačný dôvod podľa § 428 OZ, mal súd za to, že danom prípade nie sú splnené podmienky pre zbavenie sa zodpovednosti za škodu, keď v zmysle citovaného ustanovenia objektívna zodpovednosť takmer vylučuje možnosti liberácie prevádzkovateľa motorového vozidla. Je nepochybné, že príčinou vzniku dopravnej nehody bola chyba vodiča, čo preukazuje odsudzujúci trestný rozsudok, a nebol to technický stav vozidla, preto ani nemožno argumentovať použitím liberačného dôvodu tým spôsobom, že žalovaný 1) neporušil žiadnu povinnosť vo vzťahu k dopravnému prostriedku a jeho prevádzke a ani pri vynaložení všetkého úsilia nemohol zabrániť dopravnej nehode a vzniku ujmy. Ako uviedol samotný žalovaný 1), príčinou dopravnej nehody bolo zlyhanie vodiča a teda porušenie právnej povinnosti v súvislosti s prevádzkou, čo v zmysle vyššie uvedeného podľa názoru súdu zakladá objektívnu zodpovednosť prevádzkovateľa motorového vozidla, keď v danom prípade nebolo preukázané ani spoluzavinenie poškodenej (obdobne napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo 228/2012 z 26.09.2013).

4. Pasívna legitímácia žalovanej 2), ktorá je poisťiteľom žalovaného 1) (zodpovedného subjektu) a jej povinnosť zaplatiť náhradu škody vyplýva podľa názoru súdu z § 15 ods. 1 v spojení s § 4 ods. 2 písm. a) ZoPZP. Poistený má v zmysle tohto zákonného ustanovenia z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení, pričom poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi. Pre posúdenie otázky pasívnej legitímácie poisťovne je rozhodujúce riešenie otázky, čo treba rozumieť pod pojmom škoda použitým v ZoPZP. Súd uviedol, že pre účely zákona treba pojem škoda vykladať extenzívne v tom zmysle, že tento pojem zahŕňa aj náhradu nemajetkovej ujmy z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv pozostalých, spočívajúci v zásahu do práva na súkromný a rodinný život spôsobený usmrtením blízkej osoby pri prevádzke dopravných prostriedkov. Účelom poistenia zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou dopravných prostriedkov je zmierniť dôsledky škôd, ku ktorým došlo v súvislosti s touto prevádzkou. Aj podľa dôvodovej správy k uvedenému zákonu je usmrtenie pri dopravnej nehode najzávažnejším dôsledkom tejto udalosti. Pokiaľ podľa súdnej praxe usmrtenie pri dopravnej nehode vyvoláva nielen občianskoprávnu zodpovednosť za škodu, ale aj občianskoprávnu zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musí byť aj táto zodpovednosť predmetom poistného krytia. Ak by mal platiť výklad pojmu škoda vychádzajúci z textu ZoPZP (gramatický výklad), resp. vychádzajúci z ustanovení OZ o zodpovednosti za škodu, teda ak by náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých nemala byť predmetom poistného krytia, mohlo by to znamenať značné majetkové riziko subjektov zodpovedajúcich za takúto nemajetkovú ujmu, ktoré by v individuálnych prípadoch mohlo viesť aj k ich finančnému bankrotu. Zároveň by to mohlo znamenať aj neistotu pozostalých v tom smere, či im prisúdená náhrada bude aj skutočne poskytnutá, resp. riziko, že pri insolventnosti zodpovedného subjektu nebude vymožiteľná. Neprijateľnosť týchto dôsledkov vyžaduje extenzívnu interpretáciu pojmu škoda pre účely ZoPZP tak, že doň patrí aj náhrada nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv pozostalých, a teda že aj táto náhrada je predmetom poistného krytia. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov totiž nemožno opomínať ich účel a zmysel, pričom platí, že súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale sa od neho smie a musí odchyliť, ak to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť a pod. Rozširujúci výklad pojmu škoda pre účely ZoPZP je aj ústavne konformný, pretože zmierňuje, resp. odstraňuje disproporciu medzi zákonným úrazovým poistením, t. j. poistením pri pracovných úrazoch, a povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou dopravných prostriedkov. Súd súčasne poukázal na závery rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6MCdo/1/2016 zo dňa 31.07.2017. Vychádzajúc z uvedeného s použitím extenzívneho (eurokonformného) výkladu pojmov „náhrada škody na zdraví“ v § 4 ods. 1, ods. 2 písm. a), ods. 4 a § 15 ods. 1 ZoPZP a s prihliadnutím k samotnému účelu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti

za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, z hľadiska zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorových vozidiel, sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody (ako poškodeným), za ktorú možno priznať náhradu peňažnou formou podľa § 13 ods. 2 a 3 OZ, ktorú v širšom ponímaní treba považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a) ZoPZP. Požadovaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 a 3 OZ preto podľa súdu spadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti žalovaného 1) za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa citovaného zákona, a preto je aj daná pasívna legitímácia žalovanej 2) na náhradu tejto nemajetkovej ujmy. Vo vzťahu k poisťovni ide o špecifické právo poškodeného na výplatu plnenia za poisteného škodcu vo výške a v rozsahu v akom za škodu zodpovedá poistený škodca.

5. Súčasťou práva na súkromie je právo na rodinný život. Európsky súd pre ľudské práva v rozsudku z 21. júna 1988 vo veci Berrhab proti Holandsku konštatoval, že z pojmu rodina, na ktorom je založený článok 8, vyplýva, že dieťa narodené z takéhoto zväzku je ipso iure súčasťou tohto vzťahu. Z tohto dôvodu existuje od momentu narodenia dieťaťa a už vzhľadom na samotnú existenciu tejto skutočnosti medzi dieťaťom a jeho rodičmi zväzok rovnajúci sa „rodinnému životu,“ dokonca aj vtedy, keď už rodičia neskôr spolu nežijú. Podstatou rodinného života je oprávnenie fyzickej osoby utvárať, udržiavať a rozvíjať vzťahy medzi členmi rodiny založené na silných citových väzbách. Ak medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Takýmto protiprávnym zásahom tretej osoby do práva na súkromie, resp. práva rodinný život môže byť ďalšiemu účastníkovi vzťahu spôsobená taká ujma, ktorá mu čiastočne alebo úplne bráni naplno napĺňať jeho citové potreby, t.j. nemajetková ujma postihujúca inú ako majetkovú sféru osobnosti, sféru osobnostnú, ku ktorej nepochybne patrí aj citová (emocionálna) ujma. Ak dôjde k smrti jedného z členov rodinného vzťahu, pozostalá osoba môže utpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločensva (vzťahu) s blízkou osobou. Osobnosť, ktorá je chránená prostredníctvom všeobecného osobnostného práva, v prípade, ak došlo k zásahu do tohto práva, má možnosť využiť právne prostriedky ochrany osobnosti, ktoré sú uvedené v § 13 OZ pričom ich aplikácia prichádza do úvahy, pokiaľ hrozí, alebo je spôsobená ujma v osobnostnej nemajetkovej sfére a majú rôznu povahu. Ktoré z týchto právnych prostriedkov príslušná fyzická osoba na ochranu svojej osobnosti uplatní, bude závislé v prvom rade na jej vôli ovplyvnenej predovšetkým intenzitou a povahou protiprávneho zásahu. Zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby, spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby, zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti. Realizácia tejto ochrany je vo výlučnom záujme osôb, najbližších príbuzných, a to rodičov, súrodencov. Je takmer nemožné vyčíslit hodnotu straty ľudského života v peňažnej forme, preto jedinou možnosťou je v rámci voľnej úvahy súdu a v rámci zohľadnení všetkých rozhodujúcich skutkových okolností, dospieť k primeranej výške náhrady nemajetkovej ujmy, keď rozhodujúcim dôkazným prostriedkom bol samotný žalobný návrh a výsluch žalobcov. Súd mal preukázané, že nečakaným šokujúcim úmrtím dcéry a sestry došlo k závažnému zásahu do ich osobnostných práv (práva na súkromie a rodinný život), pričom následok tohto zásahu je nereparovateľný. Žalobcovia ako rodina stratili svojho člena, pričom však každého zasiahla uvedená skutočnosť hlboko. V dôsledku smrti S. Z. spôsobenej prevádzkou vozidla žalovaného 1) došlo v danom prípade k náhlemu a násilnému pretrhnutiu rodinných a citových väzieb, vyplývajúcich predovšetkým z intenzity vzťahu so zomrelou. Nebohá S. bola mladým človekom, ktorý mal život pred sebou, s plánmi do budúcnosti, ktorá by žalobcom v živote prinášala radosť a v neskoršom čase pomoc. Teda okrem psychickej bolesti, sú žalobcovia 1) a 2) zasiahnutí stratou osoby, ktorá by bola ich oporou, matka stratila osobu, s ktorou trávila veľa času dôvernými rozhovormi, pričom uvedené chvíle jej už nebudú nahradené. Náhle úmrtie bolo a je pre žalobcov mimoriadne traumatizujúce, a to či už spôsobom, akým uvedená skutočnosť nastala, tak aj spôsobom, akým im uvedené bolo oznámené. Rodičia a sestra utrpeli ťažkú citovú ujmu, spočívajúcu v pocitoch úzkosti, smútku, straty radosti zo života. Citová ujma u nich stále pretrváva, žalobkyňa 1) každý deň navštevuje cintorín. Bezprostredne po nehode a v čase pohrebu boli žalobcovia vystavení medializácii a pre nich nežiaducej pozornosti verejnosti, čo zvyšovalo ich traumy. Súd posudzoval náhradu nemajetkovej ujmy pri každom so žalobcov individuálne, pričom prisúdenie ujmy 275.000 eur považoval za neprímerane vysoké, keď po zvážení všetkých skutočností súd dospel k záveru, že nie je namieste poskytnutie nemajetkovej ujmy vo výške tak, ako to požadujú žalobcovia, nakoľko neboli preukázané mimoriadne zvýšené nepriaznivé následky smrti S. Z. na žalobcov. Súd chápe a plne akceptuje, že so stratou dcéry a sestry je takmer nemožné sa vyrovnáť a žiadna forma zadosťučinenia nie je dostatočná a nenahradí stratu blízkej osoby, avšak treba zohľadniť i skutočnosť,

že žalobcovia zostali spolu žiť v spoločnej domácnosti, žijú a fungujú v podstate „normálnym“ životom, keď sú zamestnaní, žalobkyňa 3) krátko po smrti sestry vycestovala do zahraničia, kde strávila určitý čas a až následne sa vrátila domov, pričom sa v súčasnosti nechce osamostatniť, aby mohla byť oporou pre rodičov. Podľa vyjadrenia žalobcov 2) a 3) najťažšie znášala smrť dcéry žalobkyňa 1), ktorá v dôsledku uvedenej tragickej udalosti zanechala svoju prácu, ktorú už naďalej nemohla vykonávať (riešenie problémov druhých ľudí) a musela zmeniť povolanie. Súd tiež zhodnotil to, že žalobkyňa 1) navštevovala psychiatra a skutočnosť, že sa s uvedenou udalosťou do súčasnosti nevysporiadala. Pri žalobcovi 2) súd vyhodnotil to, že bol taktiež priamo osobne zasiahnutý smrťou dcéry, ako aj všetkými okolnosťami, ktoré uvedenú udalosť sprevádzali, a to že v súčasnosti už nemá v dôsledku stavov žalobkyne 1) bežný život a ani reálnu možnosť na jeho obnovu. Pri žalobcoch súčasne súd vyhodnotil to, že boli mesiac práceneschopní z dôvodu psychickej náročnosti obdobia bezprostredne po tragickej udalosti. Súd vychádzajúc z uvedeného priznal matke náhradu nemajetkovej ujmy v sume 25.000 eur, otcovi v sume 17.500 eur a sestre v sume 10.000 eur. Súd pri žalobkyňi 3) ako sestre zohľadnil to, že pomery medzi sestrami sa upravili až v období pred smrťou S., pričom vychádzal zo skutočnosti, že zásah do jej citovej stránky nebol tak zásadný ako do citovej stránky rodičov, ktorý prežívajú stratu dieťaťa podstatne intenzívnejšie ako súrodenec. Súd však zohľadnil to, že so sestrou už nemôžu rozvíjať vzťah, v budúcnosti nebude mať blízku osobu, o ktorú sa môže oprieť, keď už rodičia nebudú a na druhej strane, že v súčasnosti sú na ňu kladené zvýšené nároky zo strany rodičov. Súd vzal tiež do úvahy okolnosti, na základe ktorých došlo k dopravnej nehode, keď sa jedná o zlyhanie ľudského faktora, vodiča dopravného prostriedku. Podľa dokazovania vykonaného v trestnom konaní k dopravnej nehode došlo v dôsledku nedostatočnej pozornosti pri vedení vozidla, na ktoré žalovaný 1) nemal priamy dosah, a čiastočne tiež na príjmové a majetkové pomery žalovaného 1), ktorý je starobným dôchodcom s príjmom 396 eur mesačne, nevlastní žiadny majetok. Súd zohľadnil to, že vodič vozidla sa nikdy osobne úprimne žalobcom neospravedlnil, pričom však zohľadnil žalovanou 2) tvrdenu skutočnosť a nepopretú skutočnosť protistranou, že tento je údajne tiež psychiatrický pacient. Žalobcovia v konaní prezentovali skutočnosť, že žalovaný 1) sa vzdal majetku (previedol na iné osoby), čo však v konaní osobitne dokazované nebolo, a teda ani preukázané, a preto na uvedené súd neprihliadol. Čo sa týka prejavu ľútosť formou listu adresovaného žalovaným 1) žalobcom, táto skutočnosť nemala zásadný vplyv na výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, keď v danom prípade šokujúca (navyše zbytočná) smrť dcéry a sestry žalobcov, predstavuje udalosť mimoriadnu s nenapraviteľným následkom, v ktorom prípade možno posúdiť vyslovenie ľútosť v akejkoľvek forme len za elementárny prejav slušnosti bez adekvátneho vplyvu na výšku priznanej peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy (rozhodnutie NS SR sp. zn. 5Cdo/265/2009). Súd pri priznaní výšky nemajetkovej ujmy vychádzal taktiež z rozhodovacej praxe súdov v obdobných veciach (viď rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 20Co/183/2014, Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 24Co/479/2012, sp. zn. 9Co/423/2012 a sp. zn. 11Co/116/2013) zohľadňujúc vyššie uvedené špecifiká. Súd je toho názoru, že aj pre žalovaného 1) v danej situácii nebolo konanie pravdepodobne jednoduché, nakoľko zodpovednosť (objektívna) za takúto nehodu musí byť ťaživá. Vzhľadom na všetky skutočnosti, ktoré súd zohľadnil pri posúdení výšky nemajetkovej ujmy, súd považoval priznanie nemajetkovej ujmy vo výške tak, ako je to uvedené vo výrokovvej časti rozsudku, za primerané, i keď ako už súd uviedol, smrť blízkej osoby nemožno nahradiť a oceniť žiadnym finančným plnením. Vo zvyšku uplatneného nároku súd žalobu zamietol.

6. Nakoľko aj po znížení požadovanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy sa rozhodne nejedená o zanedbateľnú čiastku, súd v súlade s § 232 ods. 3 veta druhá zák. č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej ako CSP) určil dlhšiu lehotu na plnenie a to v rozsahu 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Súd o náhrade trov konania rozhodol tak, že žalobcom voči žalovaným priznal plnú náhradu trov konania, keďže boli úspešní vo veci čo do základu. Súd poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Trnave z 13.12.2017, sp. zn. 10Co/191/2017, ktorý vyslovil v obdobnej veci, že zásadu úspechu vo veci (§ 255 CSP) treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku, nemožno ho preto zaťažovať procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania je potrebné rozlíšiť, čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté, výška ujmy je potom druhotná a nadväzujúca. Rovnako odborná otázka posudzovaná znalcom môže presahovať možnosti strany sporu, ktorá napr. výšku škody „iba“ odhaduje. Aj tu je primárny fakt, že škoda bola spôsobená; jej výška nasleduje. Žalobcov v predmetnej veci preto bolo nevyhnutné považovať za plne procesne úspešných (späťvzatie sa týkalo iba násobkov, nie základu), keďže mali plný úspech čo do základu

uplatneného nároku a súčasne výška plnenia, vyplývajúca z tohto ich procesného úspechu, závisela výlučne od úvahy súdu. Na základe uvedeného, v súlade s citovanými zákonnými ustanoveniami odvolací súd priznal žalobcom právo na plnú náhradu trov (celého) konania, avšak iba z prisúdenej sumy.

7. Proti rozsudku súdu prvej inštancie, voči výrokom I., II., III. a V. podala odvolanie žalovaná 2) a navrhla, aby odvolací súd rozsudok zmenil tak, že žaloba žalobcov v 1), 2) a 3) sa voči žalovanej 2) zamietla. Odvolanie odôvodnila tým, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a nesprávne právne vec posúdil a tiež, že nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Namietala, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia vo vzťahu k žalovanej 2) považuje za nedostatočné, nepresvedčivé a bez potrebnej argumentácie, čím malo dôjsť k porušeniu práva žalovanej 2) na spravodlivý proces. Súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil otázku vecnej pasívnej legitímácie žalovanej 2) a nesprávne rozhodol i o výške nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Súd prvej inštancie citoval ojedinelé rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, pričom absentuje vysporiadanie sa so žalovanou 2) uvádzanou judikatúrou Najvyššieho súdu SR vo veciach rozhodovania nemajetkovej ujmy uplatnenej voči poisťovateľovi z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (sp. zn. 4Cdo/168/2009, 3Cdo/301/2012, 8Cdo/219/2016). Rozhodnutia ďalších troch senátov Najvyššieho súdu SR zhodne uvádzajú, že pasívna vecná legitímácia poisťovateľa, pri pozostalých po dopravných nehodách v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy, nie je krytá povinným zmluvným poistením. Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6MCdo/1/2016 predstavuje odklon od predchádzajúcich jednotných rozhodnutí Najvyššieho súdu SR, v dôsledku čoho by sa dalo očakávať postúpenie veci na prejednanie rozhodnutia Veľkému senátu Najvyššieho súdu SR. K argumentácii súdu prvej inštancie, že pasívna legitímácia poisťovne je daná na základe eurokonformného výkladu vnútroštátnej právnej úpravy povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a extenzívneho výkladu pojmu škoda a k argumentu, že pri výklade pojmu škoda pre účely ZoPZP treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve, pričom komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú aj nemajetkovú ujmu žalovaná 2) uviedla, že Smernica ako taká je právnym aktom EÚ, ktorý je adresovaný a zaväzuje priamo členský štát (tzv. priamy účinok smernice) a iba jemu určuje povinnosť prostredníctvom implementačného alebo transpozíčného opatrenia previesť smernicu do vnútroštátneho práva. Smernica nemôže ukladať povinnosti jednotlivcom. Ten sa môže domáhať priamej aplikácie smernice len za špecifických podmienok a to len voči štátu. Súdny dvor EÚ rozhodol (C-152/84 Marshall smernica nemôže priamo zakladať práva a povinnosti jednotlivcom a ustanovení smerníc sa nemôže dovolávať jednotlivec v spore proti jednotlivcovi), že bezpodmienečné a dostatočne určité ustanovenia smernice, ktoré neboli členskými štátmi implementované do konca stanoveného obdobia alebo neboli implementované správne, majú priamy účinok a jednotlivci sa ich môžu dovolávať len proti členskému štátu. Smernice Rady nie sú všeobecne záväznými právnymi predpismi a ich záväznosť je daná judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie (zaväzujú členský štát na ich transponovanie do právneho poriadku), v zmysle nepriamej záväznosti slúžia ako interpretačný rámec. Zásada eurokonformného výkladu vnútroštátneho práva má však obmedzenia. Nemôže slúžiť ako základ výkladu contra legem vnútroštátneho práva (s poukazom na rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie).

8. Vzhľadom na uvedené nie je preto možné podľa názoru žalovanej 2) ani eurokonformným výkladom dospieť k záveru, že nemajetková ujma v zmysle §11 - 13 OZ je krytá povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (v rámci výkladu pojmu „škoda“ použitého ZoPZP resp. v rámci výkladu zákona ako takého), nakoľko zásada konformného výkladu nemôže slúžiť ako základ pre výklad vnútroštátneho práva contra legem, ktorý by v tomto prípade znamenal rozšírenie nárokov voči poisťovateľovi v rozpore s tým, čo stanovuje vnútroštátna právna norma. Žalovaná 2) ďalej uviedla, že Najvyšší súd SR nevzhladol dôvod na odlišný výklad § 4 ods. 2 písm. a) ZoPZP ani so zreteľom na rozhodnutie Súdneho dvora EÚ rozsudkom C-22/12 vo veci Haasová proti Rastislavovi Petříkovi a Blanke Holingovej, a do pozornosti dáva právnu vetu predmetného rozhodnutia (čl. 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS, článok 1 ods. 1 a 2 druhej smernice rady 84/5/EHS a článok 1 ods. 1 tretej smernice Rady 90/232/EHS sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátno právo uplatniteľné v

spore vo veci samej). Žalovaná 2) tiež zastáva názor, že povinnosť poskytnúť zadosťučinenie podľa § 13 OZ je subjektívne spätá s tým, kto sa zásahu do chránených práv iného dopustil a jedná sa preto o výlučne osobnú povinnosť tohto subjektu, ktorá neprechádza na ďalšiu osobu a ktorú ani nikto za povinný subjekt splniť nemôže. Žalovaná 2) je účastníkom poisťného vzťahu z poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uzatvoreného medzi ňou a prevádzkovateľom vozidla, pričom je nepochybné, že sama do osobnostných práv žalobcov nezasiahla, a preto ani z tohto dôvodu nie je daná jej pasívna legitímácia pre konanie. Ak totiž prijmeme záver, že poisťovateľ má plniť (za svojho poisteného) nemajetkovú ujmu uvedenú v § 13 ods. 2 a 3 OZ, potom vyvstáva otázka, či má plniť aj iné primerané zadosťučinenie, napríklad vo forme ospravedlnenia alebo podobnej morálnej (nepeňažnej) satisfakcie, nakoľko obe práva dotknutej osoby sú založené na tom istom základe neoprávneného zásahu do práv na ochranu osobnosti. Ďalej žalovaná 2) argumentovala, že povinnosť krytia povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami sa odlišuje od rozsahu náhrady tejto škody vyplývajúcej zo zodpovednosti poisteného za škodu. Zatiaľ čo povinnosť krytia poistením je definovaná a zabezpečená právom Únie, rozsah náhrady škody sa v zásade spravuje vnútroštátnym právom (Súdny dvor EÚ, tlačové komuniké č. 144/13). Občiansky zákonník v príslušných ustanoveniach upravujúcich náhradu škody pritom upravuje len 2 nároky nemajetkovej povahy - bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia. Poistné krytie týchto nárokov poisťovne nenamietajú z dôvodu, že sú zákonom zaradené medzi nároky odškodňované v rámci spôsobenej škody na zdraví. Náhrada nemajetkovej ujmy titulom zásahu do osobnostných práv v zmysle § 11 a 13 OZ je však vyčlenená a upravená samostatne a nemá vo vzťahu k náhrade škody ani subsidiárny vzťah. Ide o samostatný nárok, ktorého vznik a spôsob náhrady sa spravuje samostatným režimom, ktorý je absolútne nezávislý od zodpovednosti za spôsobenú škodu a rozsahu jej náhrady. Pokiaľ by zákonodarca mal vôľu zahrnúť nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch titulom zásahu do práva na ochranu osobnosti pozostalých osôb medzi nároky na náhradu škody, bol by tak explicitne urobil ako v prípade nárokov nemajetkovej povahy bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia. Uvedený prístup zákonodarcu však opäť poukazuje na skutočnosť, že náš právny poriadok striktné rozlišuje medzi nárokmi na náhradu škody a nárokom na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v rámci ochrany osobnosti.

9. Žalovaná 2) podaným odvolaním namietala i výšku súdom priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, a má za to, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je aj v tomto smere nesprávne. Napriek skutočnosti, že zastáva názor, že život žiadneho človeka nemožno vyčíslieť v peniazoch, priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy sa javí ako neprimerane vysoká. Zmyslom zadosťučinenia nie je byť zábezpekou, zdrojom obživy ani náhradou príjmu. Presahuje výšku peňažného odškodnenia pri oveľa závažnejších spoločenských previneniach, a to pri úmyselných, trestných činoch. V prípade úmyselného spôsobenia smrti trestným činom má v zmysle zák. č. 215/2006 Z.z. oprávnený nárok na vyplatenie sumy päťdesiatnásobku minimálnej mzdy, čo je pri zohľadnení sumy hrubej mzdy v roku 2014 suma 17.600 eur. Súd podľa názoru žalovanej 2) neskúmal mieru zavinenia resp. spolu zavinenia usmrtenej osoby (keď bolo v trestnom konaní zistené, že táto nebola pripútaná bezpečnostným pásom, čo tiež bolo dôvodom zranení nezlučiteľných so životom). Rovnako nesúhlasila s názorom súdu prvej inštancie, že rozširujúci výklad pojmu škoda pre účely ZoPZP je aj ústavné konformný, pretože zmierňuje, resp. odstraňuje disproporciu medzi zákonným úrazovým poistením, t.j. poistením pri pracovných úrazoch a povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov. Žalovaná uviedla, že filozofia právnej úpravy systému sociálneho poistenia vychádza predovšetkým z kombinácie princípu zásluhovosti, z princípu individuálnej zodpovednosti a z princípu osobnej participácie poistenca na tvorbe zdrojov a primeranej miery solidarity. Právna úprava úrazového poistenia nemá charakter odškodnenia spočívajúceho v náhrade škody, ale je koncipovaná ako poistný systém kompenzačného charakteru. Niektoré úrazové dávky majú nadstavbový charakter k dôchodkovým dávkam (invalidný dôchodok) alebo k nemocenským dávkam (nemocenské), čo sa premieta aj do podmienok nároku na tieto úrazové dávky alebo na ich výplatu a na určovanie ich sumy. Povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov nie je založené na žiadnom z vyššie uvedených princípov, poškodeným nie sú vyplácané žiadne dávky, ale poškodení z titulu uzatvorenej poistenej zmluvy majú nárok náhradu škody (nie na náhradu nemajetkovej ujmy) v zmysle uzatvorenej poistenej zmluvy medzi poistníkom a poisťovateľom.

10. Žalovaná 2) sa nestotožnila ani so záverom súdu prvej inštancie, že žalobcovia boli úspešní čo do základu a nakoľko priznané plnenie záviselo od úvahy súdu, v súlade s ustálenou súdnou praxou, pri plneniach, ktorých výška závisí od úvahy súdu sa priznáva celá náhrada trov konania (pričom poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Trnave vo veci sp. zn. 10Co/191/2017). Takýto výklad ustanovenia

§ 255 ods. 1 CSP následné neaplikovanie § 255 ods. 2 CSP súdom prvej inštancie je v rozpore s princípmi, ktoré sú zakotvené § 255 ods. 1 a 2 CSP, čl. 2 ods.1 CSP a taktiež neodzrkadľujú ani ustálenú judikatúru. Civilný sporový poriadok nemá ustanovenie obdobné ustanoveniu § 142 ods.3 OSP, ktoré sa uplatňovalo ako lex specialis vo vzťahu k § 142 ods. 2 OSP. Na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy nová úprava už neobsahuje tri špeciálne skutkové podstaty (§ 142 ods. 1, 2 a 3 OSP), ale len dve (§ 255 ods. 1, 2 CSP). Na prvom mieste je zásada úspechu a v prípadoch, keď mala strana sporu vo veci úspech len čiastočný, platí pravidlo obsiahnuté v § 255 ods. 2 CSP (pomer úspechu). Zásadu úspechu vo veci je tak treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu (sudcovské právo) alebo od znaleckého posudku.

11. Žalobcovia 1), 2) a 3) prostredníctvom právneho zástupcu podali odvolanie voči výroku IV., ktorým súd žalobu vo zvyšnej časti zamietol, čo odôvodnili § 365 ods. 1 písm. f), a h) CSP navrhujúc jeho zmenu vyhovením žalobe. Žalobcovia sa nestotožňujú s názorom súdu prvej inštancie, že žalobcovia v konaní prezentovali skutočnosť, že žalovaný 1) sa vzdal majetku (previedol na iné osoby), čo však v konaní osobitne dokazované nebolo, a teda ani preukázané a preto na uvedené súd neprihliadol. Žalobcovia v tejto súvislosti poukazujú na to, že táto skutočnosť podľa ich názoru nebola v konaní sporná a žalovaný 1) túto skutočnosť ani výslovne nepopieral. Z uvedeného dôvodu mal podľa ich názoru súd na túto skutočnosť pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy prihliadnuť.

12. S posúdením výšky žalobou uplatnených nárokov žalobcovia nesúhlasia. Závažnosť zásahu do osobnostných práv žalobcov je toho najvyššieho stupňa, smrť dcéry a sestry je neodstrániteľný následok, ktorý možno iba mierniť, avšak tento negatívny zásah akymkoľvek rozhodnutím súdu nemôže byť nahradený. Ľudský život predstavuje najväčšiu hodnotu v spoločnosti a žalobcovia stratili možnosť prežiť život s blízkou a milovanou osobou, rozvíjať s ňou svoje vzájomné vzťahy, čo sa negatívne prejavilo vo všetkých oblastiach ich života a v podstate v strate schopnosti radosť sa a prežívať šťastie. Vodiacimi parametrami proporcionálne spravodlivého zadosťučinenia je atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie. Kritériu primeranosti priznávanej peňažnej satisfakcie priamo úmerne zodpovedá aplikácia tzv. statusu obeť podľa čl. 34 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorú objasnil Európsky súd pre ľudské práva v prípade Scordino proti Taliansku v rozhodnutí zo 06.03.2007, sťažnosť č. 43662/98, ako i v prípade Stánková v. Slovenská republika v rozhodnutí z 09.10.2007 č. sťažnosti 7205/02. Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že pokiaľ má náprava kompenzačný charakter, jej výška nemusí byť rovnaká, akú by priznal v porovnateľných prípadoch súd, nesmie však byť zjavne neprimeraná okolnostiam prípadu, pričom pri posudzovaní tejto primeranosti je potrebné zohľadňovať aj životnú úroveň v danej krajine, a tiež to, či priznaná suma nevybočuje z právnej tradície v danej krajine, aj to, ako rýchlo sa jej sťažovateľ domohol.

13. Na druhej strane pri zachovaní proportionality, výška peňažnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu likvidačne. Rozhodujúcim je preto zvažovanie individuálnych okolností prípadu. Judikatúra súdov v oblasti ochrany osobnosti sa zhoduje na primárnom význame vyrovnávacieho charakteru náhrady nemajetkovej ujmy, resp. zmiernení nepriaznivého následku neoprávneného zásahu (keďže nemajetková ujma vzniknutá porušením osobnostných práv sa vo všeobecnom slova zmysle ani nedá odškodniť a rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať a vyčíslieť). V náleze Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. 1568/09 bol konštatovaný zásah do práva na ochranu osobnosti civilným deliktom a primerané zadosťučinenie označené za jednu z civilno-právnych sankcií, ktorá má odrádzať rušiteľa chránených osobnostných statkov a jeho možných nasledovníkov protiprávneho konania a byť tak nástrojom prevencie (nálež Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/14 z 22. decembra 2015).

14. Vzhľadom na uvedené potom majú žalobcovia za to, že výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch musí byť popri zohľadnení individuálnych okolností porovnateľná aj s náhradou priznanou súdmi v iných obdobných prípadoch. Zároveň však je potrebné pri posudzovaní tejto primeranosti zohľadňovať aj životnú úroveň v danej krajine a jej zmeny. Žalobcovia sú názoru, že súd prvej inštancie priznal žalobcom výšku náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorá nezohľadňuje spoločensko-ekonomické zmeny a stav daný v čase rozhodnutia, kedy priznaná náhrada za stratu dcéry a sestry napadnutým rozhodnutím sa nejaví spravodlivá a vyvažujúca vo vzťahu k ujme ktorú touto stratou žalobcovia utrpeli. V žiadnom prípade nie je nástrojom na obohacovanie a suma priznaného odškodnenia z pohľadu celého ďalšieho života žalobcov nepredstavuje majetkovú hodnotu, ktorá

by ich spoločensko-ekonomické postavenie vo vzťahu k ostatným obyvateľom činila neporovnateľné zvýhodnené, a to ani ak by bola násobne vyššia, resp. keby bola priznaná v celom rozsahu uplatnenom žalobou. Takáto náhrada sa preto žalobcom nejaví ako spravodlivá a spôsobilá vyvážiť ujmu, ktorá im vznikla najmä v emocionálnej strate blízkej osoby, ktorá je nenahraditeľná. Nesporne nepredstavuje pre nich žiadne obohatenie sa, keby mohli, sami by zaplatili omnoho viac, dali by všetko, čo sa dá, ak by im to vrátilo dcéru a súrodca.

15. Dynamickosť zmien spoločensko-ekonomických pomerov dokladuje aj vývoj minimálnej mzdy. Tá je v súčasnosti 480 eur, v roku 2000 bola jej výška 146 eur a v roku 1993, pri vzniku Slovenskej republiky 81 eur. Ak teda prepočítame žalobcom priznanú náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo vzťahu k minimálnej mzde, ktorá nesporne odráža ekonomicko-spoločenskú realitu krajiny v danom čase, potom žalobkyni 1) priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v sume 25.000 eur je k minimálnej mzde dnes v rovnakom pomere, ako bola v roku 2000 suma 7.602,50 eura a v roku 1993 suma 4.217,50 eura. Ak sa vezme do úvahy judikatúra súdov z roku 2000, resp. 1993, sudy nepriznávali v obdobných prípadoch tak nízku náhradu nemajetkovej ujmy. Obdobne neprimerane vyznieva výška priznanej náhrady vo vzťahu k meniacej sa priemernej mzde v národnom hospodárstve (priemerná mzda v roku 2017 predstavovala 944 eur, pomer k roku 2017 100%, výška náhrady 25.000 eur, v roku 2000 priemerná mzda 769 eur, pomer k roku 2017 81%, suma 20.250 eur). Žalovaný 1) mal uzatvorené so žalovanou 2) poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, pričom minimálne poistné krytie je najmenej 5.000.000 eur. Majetkové pomery žalovaného 1) preto nebudú rozhodnutím dotknuté. Uvedenými námietkami sa súd prvej inštancie náležite v odôvodnení napádaného rozhodnutia nevysporiadal.

16. Je správne a dôvodné, že sudy vo všeobecnosti odôvodňujú primeranosť nimi priznávanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy vo veciach ochrany osobnosti skoršími rozhodnutiami súdov v obdobných právnych veciach s prihliadnutím na individuálne okolnosti toho ktorého prípadu. Je potrebné uviesť, že v dôsledku plynutia času prichádza k zmene spoločenských pomerov. Nieto preto dôvodu (pokiaľ sa mení ekonomická situácia obyvateľov krajiny), aby výška priznávanej náhrady bola s poukazom na predchádzajúcu rozhodovaciu činnosť konštantná a nemenná, aby nezohľadnila aj zmenu pomerov. V takom prípade ju totiž už nie je možné ďalej vnímať ako primeranú a spravodlivú a od princípov primeranosti, proporcionality a spravodlivosti sa posúva do roviny symbolickosti a morálnej satisfakcie.

17. Žalovaná 2) v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobcov 1) až 3) namietala ich nároky v celom rozsahu. Aj keď výšku peňažného zadosťučinenia určuje súd voľnou úvahou s ohľadom na závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, je treba mať na zreteli súčasne požiadavku primeraného zadosťučinenia, ktoré má zmierniť nepriaznivý následok neoprávneného zásahu, i požiadavku proporcionality, čo znamená, že výška peňažnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu likvidačne. Žalobcovia poukázali na nález Ústavného súdu ČR sp. zn. 1568/09, v ktorom súd konštatoval, že primerané zadosťučinenie má odrádzať rušiteľa chránených osobnostných statkov a možných nasledovníkov od protiprávneho konania a byť tak nástrojom prevencie. V tejto súvislosti vyvstáva otázka vecnej pasívnej legitímácie žalovanej 2), ako sa naplní tento preventívny a výchovný účel sankcie, pokiaľ povinnosť náhrady nemajetkovej ujmy titulom ochrany osobnosti bude uložená subjektu, ktorý do osobnostných práv nezasiahol a v konečnom dôsledku nepostihne pôvodcu zásahu. Žalovaná 2) nespochybňuje, že zásah do rodinného a súkromného života žalobcov sa nedá objektívne vyčíslieť peniazmi, ale náhrada nemajetkovej ujmy má predstavovať primeranú satisfakciu, nie úplnú náhradu, má byť primeraná okolnostiam prípadu a slúžiť na zmiernenie ujmy. Sú však súdne rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, v ktorých boli priznané titulom peňažného zadosťučinenia podstatne nižšie sumy, napríklad vo veci sp. zn. 4 Cdo 139/2011 rodičom dieťaťa zomrelého pri dopravnej nehode bola priznaná suma 15.000 eur, vo veci sp. zn. 1Cdo/77/2009 vo výške 6.638,78 eura za úmrtie syna a brata, pričom bol zaviazaný len priamy pôvodca zásahu. Povaha náhrady nemajetkovej ujmy vylučuje možnosť akejkolvek spoľahlivej kvantifikácie, pretože sa peniazmi odškodňuje niečo, čo samo o sebe majetkovú hodnotu nemá a preto presnejšia kvantifikácia uplatnených súm nie je možná. Je preto potrebné pristupovať k priznávaniu týchto súm obozretne a triezvo, nepriznávať excesívne sumy, ktoré sú nereálne vo vzťahu k priemerným majetkovým a príjmovým pomerom v Slovenskej republike. Priznanie súm, ktoré niekoľkonásobne prevyšujú priemerný mesačný zárobok a sú reálne nesplateľné, nemožno považovať za primerané finančné zadosťučinenie. Je treba sa vyvarovať aj priznávaniu náhrad nemajetkovej ujmy v trestnej výške, teda v takej, ktorá pôsobí viac ako trest než ako náhrada pre dotknuté osoby (porov. rozhodnutie

Spolkového súdneho dvora sp.zn. IX ZR 149/91, ktorým bol pre rozpor s verejným poriadkom odopretý výkon rozsudku odsudzujúceho na platenie punitive damages). K vyjadreniu žalobcov, že žalovaná 2) ako nadnárodná spoločnosť, ktorá poskytuje povinné zmluvné poistenie zo zákona povinne kalkuluje s minimálnym limitom poistného plnenia pri jednej poistnej udalosti až do výšky 5.000.000 eur, žalovaná 2) uviedla, že tento názor žalobcov je mylný a zrejme pramení z neznalosti danej problematiky, napokon žalobcovia ani nepreukázali žiadnym dôkazom pravdivosť tohto tvrdenia.

18. Žalovaný 1) odvolanie nepodal a v písomnom vyjadrení k odvolaniam žalobcov 1) až 3) a žalovanej 2) prostredníctvom právneho zástupcu uviedol, že výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy by nemala vybočovať z právnej tradície v danej krajine a mala by zohľadňovať náhrady prisúdené súdmi v skutkovo obdobných veciach. Súdom prvej inštancie stanovená výška náhrady nemajetkovej ujmy je plne v intenciách rozhodovacej praxe súdov. Pre komparatívne účely žalovaný 1) poukázal na rozhodnutie Okresného súdu Trnava sp. zn. 13C/126/2010, v ktorom bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 40.000 eur manželovi zomrelej (ako cyklistku ju zrazil osobný automobil), sp. zn. 12C/71/2009, náhrada nemajetkovej ujmy 25.000 eur otcovi, ktorého 18 ročného syna ako chodca zrazil osobný automobil. Okresný súd Senica sp. zn. 4C/58/2010 priznal náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 22.130 eur každému zo žalobcov (manželke a dvom maloletým deťom zomrelého ako spolujazdca pri zrážke dvoch áut), Okresný súd Trnava, sp.zn. 37C/178/2009 priznal rodičom zomrelej po 6.000 eur a súrodencom zomrelej po 2.000 eur, po zmene rozhodnutia Krajským súdom v Trnave každému z rodičov sumu 15.000 eur (zomrelá zrazená automobilom na prechode pre chodcov), Okresný súd Senica sp.zn. 37C/178/2009 priznal náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 8.000 eur manželovi a trom deťom zomrelej (pri zrážke dvoch automobilov na prechode pre chodcov), Krajský súd v Žiline sp.zn. 7Co/578/2014 priznal sumu 45.000 eur manželovi zomrelej, Krajský súd v Banskej Bystrici sp.zn. 12Co/465/2014 po 33.500 eur manželke a dvom deťom zomrelého, Krajský súd v Prešove sp.zn. 17Co/212/2015 po 25.000 matke a otcovi zomrelého, Krajský súd v Prešove sp.zn. 20Co/183/2014 po 15.000 eur matke a otcovi a 5.000 eur bratovi zomrelého, Krajský súd v Žiline sp.zn. 7Co/287/2012 po 10.000 eur otcovi a matke zomrelého. Argumentácia žalobcov poukazujúca na špecifické okolnosti prípadu (nízky vek zomrelej, blízke osobné vzťahy medzi dieťaťom a rodičom, resp. súrodencom, kvalifikovanie činu zodpovedného pôvodcu zásahu ako trestného činu a pod.) nie sú ničím jedinečným, ale ide o okolnosti, ktoré sa často vyskytujú v prípadoch úmrtí pri dopravnej nehode, teda nie sú okolnosťami, ktoré by opodstatňovali zvýšenie priznanej náhrady v porovnaní s ostatnými rozhodnutiami. Pokiaľ ide o príklady odškodnenia, ktoré priznala Vláda SR pozostalým pri hromadných nehodách, tieto nie je možné uvádzať ako relevantné vodítko pre súdy, primárna je ustálená rozhodovacia prax súdov. Avšak aj samotnými žalobcami uvádzané príklady sa výškou sumy približujú sumám priznaným napadnutým rozsudkom. Niet preto dôvodu priznanú náhradu považovať za neprimeranú či nízku. Ako príklad formou analógie iuris by mohol poslúžiť zák. č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov, umožňujúci v položke 255 odškodniť vážne duševné poruchy vzniknuté pôsobením otrasných zážitkov alebo iných nepriaznivých psychologických činiteľov a tiesnivých situácií od sumy 4.591,60 eura do 45.916 eur. Strata blízkej osoby má blízko k otrasnému zážitku spôsobujúcemu vznik duševnej poruchy (súdom priznaná náhrada je v hornej časti uvedeného spektra). V rámci komparatívneho rámca by ako vodítko mohla poslúžiť i pozitívno-právna úprava Českej republiky ako krajiny nám najbližšej, v novom občianskom zákonníku (zákon č. 89/2012 Sb.). Pri usmrtení alebo zvlášť závažnom ublížení na zdraví odškodní škodca duševné útrapy manžela a rodičov dieťaťa alebo inej osobe blízkej peňažnou náhradou vyvažujúcou plne ich utrpenie. Ak nemožno výšku náhrady určiť takto, stanoví sa podľa zásad slušnosti. Najvyšší súd ČR vydal k interpretácii tohto zákonného ustanovenia aj metodiku, kde stanovil konkrétny finančný rámec náhrady nemajetkovej ujmy v rozpätí od 9.600 eur do 20.000 eur, ako základné rozpätie v neutrálnom prípade najbližších osôb (manžel, rodičia a deti). Priznaná náhrada žalobcov v sume 25.000 eur, 17.500 a 10.000 eur je viac, ako dostatočná a nároky žalobcov požadujúce vyššiu sumu náhrady nemajetkovej ujmy sú neprimerané a neopodstatnené.

19. Žalovaný 1) za nedôvodné považuje aj odvolanie žalovanej 2), namietajúcej svoju vecnú pasívnu legitimitáciu. Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/168/2009 (rovnako aj iné rozhodnutia tomuto predchádzajúce) považuje za neaktuálne a prekonané i s poukazom na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci Haasová C-22/12. Ústavný súd SR v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 666/2016 rozhodoval v intenciách krajským súdom predloženej právnej otázky, avšak právne závery Najvyššieho súdu SR v tomto rozsudku neriešili podstatu problému, t.j. subsumovateľnosť nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch pod náhradu škody z povinného zmluvného poistenia. Túto

otázku jednoznačne zodpovedal až Ústavný súd SR v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 666/2016 (ako aj v ďalších nasledujúcich), ktorý judikoval, že pojem škoda použitý v ZoPZP je ústavne konformným spôsobom interpretovateľný extenzívne tak, že zahŕňa nemajetkovú (imateriálnu) ujmu podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti. Následne sa Najvyšší súd SR v rozhodnutí sp. zn. 6MCdo/1/2016 dôkladne a presvedčivo vysporiadal s predchádzajúcimi rozhodnutiami Najvyššieho súdu SR zastávajúcimi opačný názor, na ktoré žalovaná 2) poukazovala. Súladne s právnym názorom Ústavného súdu SR nakoniec i Najvyššieho súdu SR konštatoval, že pre účely ZoPZP treba pojem škoda vykladať extenzívne v tom zmysle, že tento pojem zahŕňa aj nemajetkovú ujmu, ktorej náhrada patrí pozostalým z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv, spočívajúci v zásahu do ich práva na súkromný a rodinný život. Je preto daná vecná pasívna legitímácia žalovanej 2).

20. Naopak za dôvodné považuje žalovaný 1) odvolanie žalovanej 2) voči výroku V. rozsudku, ktorým súd priznal žalobcom plnú náhradu trov konania. Ako uvádza žalovaná 2), podľa stavu de lege lata je hlavnou zásadou pre priznanie náhrady škody zásada úspechu vo veci. V kontexte žaloby, ktorou sa žalobcovia domáhali zaplatenia spolu 275.000 eur (100.000 eur, 100.000 a 75.000 eur) a boli im priznané sumy 25.000 eur, 17.500 eur a 10.000 eur totiž boli v prevažnej časti neúspešní. Domnieva sa, že v kontexte § 255 CSP niet jediného zákonného argumentu pre priznanie náhrady trov žalobcom, ale bolo naopak dôvodné priznať žalovanému 1) a žalovanej 2) pomerný nárok na náhradu trov konania voči žalobcom. Argumentácia súdu tým, že výsledok konania závisel od úvahy (a za úspech sa považuje už danosť nároku na náhradu nemajetkovej ujmy) súdu nemá podľa stavu de lege lata zákonnú oporu. Tento argument bol relevantný v minulosti, za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku (§ 142 ods. 3 OSP), avšak za súčasnej právnej úpravy už tomu tak nie je a Civilný sporový poriadok aplikuje striktnie len zásadu úspechu vo veci. Aplikácia kritérií pre odchylenie sa od zákonnej zásady úspechu, ktoré nielenže zákon neuvádza, ale ktoré zákonodarca vedome a úmyselne zo znenia zákona vypustil sa preto javí ako konanie contra legem, teda v priamom rozpore so zákonom.

21. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie žalobcov 1), 2) a 3) a žalovanej 2) proti rozsudku bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonom predpísané náležitosti (§ 363 CSP) a že odvolatelia použili zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolaní (§ 379, § 380 CSP), vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie bez potreby zopakovania či doplnenia dokazovania (§ 383 a § 384 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že ani odvolanie žalobcov 1), 2) a 3) a ani odvolanie žalovanej 2) nebolo nedôvodné.

22. Predmetom odvolacieho konania bolo v danom prípade posúdiť, či v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv, práva na súkromný a rodinný život, spôsobený usmrtením blízkej osoby pri dopravnej nehode, je daná pasívna legitímácia žalovanej 2), t.j. poisťovne vykonávajúcej povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou motorových vozidiel a aká je primeraná výška náhrady nemajetkovej ujmy.

23. Žalovaná 2) podľa názoru odvolacieho súdu nedôvodne namietala v odvolaní porušenie práva na spravodlivý proces v dôsledku nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie. Preskúmaním obsahu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, odvolací súd nedospel k rovnakému záveru. Rozhodnutie súdu ako orgánu verejnej moci nemusí byť totožné s očakávaniami a predstavami tej - ktorej strany sporu, ale z hľadiska odôvodnenia musí spĺňať parametre zákonného rozhodnutia požiadavkami v zmysle § 220 ods. 2 CSP. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam (rozhodnutia Ústavného súdu SR vo veciach sp. zn. IV. ÚS 115/03, sp. zn. III. ÚS 60/04). Túto požiadavku zvyrazňuje vo svojej judikatúre aj Európsky súd pre ľudské práva (napr. Georgidas v. Grécko z 29. mája 1997, Recueil III/1997). Európsky súd pre ľudské práva pripomína, že právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní. Stačí, aby reagoval na ten argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci (napr. rozsudok vo veci Ruiz Torija c. Španielsko a Hiro Balani/Španielsko, oba z 9. decembra 1994, Annuaire, série A č. 303 A a č. 303 B).

24. V posudzovanej veci súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia dal odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Odôvodnenie rozhodnutia v napadnutej časti obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, spĺňa všetky vyššie uvedené požiadavky a tvorí dostatočný podklad pre uskutočnenie prieskumu v odvolacom konaní, pričom odvolací súd nezistil, že by tieto závery boli neodôvodnené. Skutočnosť, že žalovaná 2) sa s názorom súdu prvej inštancie nestotožnila, nemôže samo o sebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti, alebo arbitrárnosti postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie.

25. Postupom súdu prvej inštancie rovnako nedošlo k takému nesprávnemu procesnému postupu, ktorý by znemožnil stranám uskutočňovať im patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a nebola zistená ani tzv. iná vada konania, spôsobilá viesť k záveru, že jej následkom došlo k nesprávnemu rozhodnutiu vo veci a odvolacím prieskumom ex offo nebola zistená ani žiadna vada, týkajúca sa procesných podmienok (ktorú žalovaná 2) ani netvrdila), teda nedošlo z hľadiska vyššie uplatnených odvolacích námietok k naplneniu odvolacích dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. b) a d) CSP. Posúdením obsahu odvolania odvolací súd zistil, že ďalšie odvolacie námietky žalovanej 2) smerujú proti ňou tvrdným nesprávnym skutkovým a právnym záverom súdu prvej inštancie, na ktorých založil svoje rozhodnutie, čo viedlo podľa jej názoru k naplneniu dôvodov na odvolanie, uvedených v § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP. Nesprávny skutkový záver je spôsobilým odvolacím dôvodom vtedy, keď súd prvej inštancie nepostupuje pri hodnotení dôkazov podľa § 191 CSP. Dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pričom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo. Pri hodnotení dôkazov v súdnom konaní platí zásada voľného hodnotenia dôkazov sudcom z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Nesprávne hodnotenie dôkazov by bolo možné vytýkať súdu prvej inštancie len v prípade, ak by vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov, alebo prednesov strán nevyplývali, ani inak nevyšli v konaní najavo, prípadne, že by si ostali nepovšimnuté rozhodné skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo vyšli v konaní najavo, prípadne preto, že v hodnotení dôkazov, či poznatkov, ktoré vyplývali z prednesov strán, alebo vyšli najavo inak z hľadiska ich závažnosti, zákonnosti, pravdivosti alebo vierohodnosti je logický rozpor.

26. Nesprávne právne posúdenie veci je spôsobilým odvolacím dôvodom vtedy, keď súd pochybí pri aplikácii práva na zistený skutkový stav, teda prípad, kedy bol skutkový stav posúdený podľa iného právneho predpisu, než ktorý správne mal byť použitý, alebo ak síce bol aplikovaný správne určený právny predpis, ale súd ho nesprávne interpretoval (nesprávne vyložil podmienky všeobecne vyjadrené v hypotéze právnej normy a v dôsledku toho nesprávne aplikoval vlastné pravidlo, stanovené dispozíciou právnej normy). Vyššie uvedené odvolacie námietky žalovanej 2) vyhodnotil odvolací súd ako neopodstatnené, bez opory v zistenom a ustálenom skutkovom stave a v následnom právnom posúdení veci súdom prvej inštancie.

27. Súd prvej inštancie správne konštatoval vecnú pasívnu legitímáciu žalovanej 2) vyplývajúcu z aplikácie § 15 ods. 1 ZoPZP. Odvolací súd sa nestotožnil s argumentáciou žalovanej 2), že náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch nie je krytá a nesúvisí s dojednaným povinným zmluvným poistením. Zásah do osobnostných práv žalobcov (do ich práva na súkromný a rodinný život) stratou najbližšieho človeka, dcéry a sestry v dôsledku čoho utrpeli psychickú ujmu, bol spôsobený prevádzkou motorového vozidla, na ktoré sa vzťahovalo povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu u žalovanej 2). Povinnosť krytia poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú tretím osobám motorovými vozidlami je zabezpečená a definovaná právnou úpravou Európskej únie (rozsudok SD C-22/12 Haasová, bod 39) a preto i v preskúmvanej veci je nutné riešiť spornú právnu otázku v súlade s komunitárnym právom (právna oblasť je harmonizovaná právom EÚ). Tzv. motorové smernice (smernica Rady 72/166/EHS z 24.04.1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, smernica Rady 84/5/EHS z 30.12.1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenená a doplnená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11.05.2005 a smernica Rady 90/232/EHS zo 14.05.1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, ako i smernica Rady 209/103/ES zo 16.09.2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel) na účely účinnej realizácie spoločného trhu smerujú na jednej strane k zabezpečeniu voľného pohybu motorových vozidiel nachádzajúcich sa na území Európskej únie, ako aj osôb vo

vozidle a na druhej strane k zabezpečeniu porovnateľného zaobchádzania s poškodenými účastníkmi nehôd spôsobených týmito vozidlami, bez ohľadu na miesto nehody na únijskom území. Ukladajú preto členskými štátmi povinnosť zabezpečiť, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel bola krytá poistením. Ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré upravujú náhradu škody pri nehodách spôsobených prevádzkou motorových vozidiel, nemôžu pritom odňať dotknutým smerniciam potrebný účinok (rozsudok SD C- 300/10 Marques Almeida, C-22/12 Haasová, bod 42). Členské štáty majú zaručiť, aby náhrada škody podľa ich vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli blízki rodinní príslušníci osôb, ktoré sa stali obeťami dopravnej nehody, bola krytá povinným poistením (rozsudok SD C-22/12 Haasová, bod 55). Voči aplikácii uvedených smerníc priamo na danú vec mala žalovaná 2) výhrady z dôvodu, že smernice nemajú priamy účinok a pre svoju záväznosť voči fyzickým a právnickým osobám vyžadujú transponovanie do vnútroštátneho právneho poriadku. K uvedenej námietke odvolací súd uvádza, že táto charakteristika smerníc nič nemení na potrebe uplatňovania princípu prednosti práva ES pre národným poriadkom za každých okolností. Aj v prípade, že nedochádza k priamej aplikácii konkrétnej právnej normy ES, to znamená, keď sa na určitý právny prípad aplikuje norma vnútroštátna, mala by byť interpretovaná a požitá v súlade s právom ES (tzv nepriamy účinok práva ES; pozri prípad Von Colson a Kamann - rozsudok ESD z 10.04.1984 vo veci 14/82, prípad Marleasing- rozsudok ESD z 13.11.1990 vo veci C-106/89).

28. Pri odpovedi na relevantnú otázku, či vnútroštátne právo upravuje náhradu nemajetkovej ujmy na základe zodpovednosti poisteného za škodu, treba vychádzať z toho, že ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré upravujú náhradu škody pri nehodách spôsobených prevádzkou motorových vozidiel, nemôžu odňať smerniciam potrebný účinok, a teda sloboda členských štátov určiť, aká škoda bude krytá a aké budú podmienky povinného poistenia, bola obmedzená druhou a treťou motorovou smernicou tým, že tieto smernice stanovili povinné krytie niektorých škôd a v určitých minimálnych sumách. Medzi škodami, ktoré musia byť kryté, sa v súlade s čl. 1 ods. 1 druhej Smernice nachádza najmä ujma na zdraví. Pod pojem ujma na zdraví pritom patrí akákoľvek ujma, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú, ako aj psychickú traumu.

29. Žalovaná 2) v odvolaní opakovane zvyrazňuje poslednú vetu za čiarkou vo výroku rozsudku ESD vo veci Haasová, ktorá stanovuje podmienku, za ktorej je náhrada nemajetkovej ujmy predmetom krytia z povinného poistenia „...ak vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej upravuje jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu.“ Tu odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že slovenská jazyková verzia sa zjavne líši nielen od príkladmo zvolenej českej (z titulu občianskoprávnej zodpovednosti pojišťenej) a anglickej jazykovej verzie (as part of the civil liability), ale aj od ostatných jazykových verzií, resp. znenia výroku SD EÚ v iných úradných jazykoch EÚ. Potreba jednotného výkladu rozsudkov SD EÚ vylučuje, aby sa v pochybnostiach posudzoval text rozsudku v jednom z jeho jazykových znení izolovane (rozsudok SD EÚ vo veci UAB Profisa, C-63/06, body 13 a 14) a naopak si vyžaduje, aby sa tento text vykladal a uplatňoval s prihliadnutím na znenia vyhotovené v ostatných úradných jazykoch (rozsudky z 12.11.1969, Stauder/Ulm, 29/69, Zb. s. 419, bod 3; zo 07.07.1988, Moksel, 55/87, Zb. s. 3845, bod 15, a z 02.04.1998, EMU Tabac a i., C-296/95, Zb. s. I-1605, bod 36). Preto nemožno súhlasiť s názorom žalovanej 2), že sa majú závery rozsudku Haasová interpretovať tak, že z nich jednoznačne vyplýva, že odškodnenie nemajetkovej ujmy pozostalých by prichádzalo do úvahy len vtedy, ak by jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravovalo vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. To, že ustanovenia § 11 a 13 OZ, podľa ktorých súd správne vec posúdil, sú týmto požadovaným vnútroštátnym právom uplatňovaným na základe zodpovednosti za škodu, skonštatoval ESD v bode 56 rozsudku ESD vo veci Haasová. Za rozhodujúci pre uvedené konštatovanie považoval podľa bodu 58 fakt, že zodpovednosť poisteného vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnu povahu.

30. Medzi škody, ktoré sa musia nahradiť v súlade s tzv. motorovými smernicami, patrí aj nemajetková ujma (rozsudok SD C-22/12, bod 50), ktorej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore (§ 11, § 13 OZ). Pod pojem ujma na zdraví je treba zahrnúť akúkoľvek ujmu, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú, ako aj psychickú traumu (rozsudok SD C-22/12, bod 47), vzhľadom na odlišnosti medzi rôznymi jazykovými verziami článku 1 ods. 1 druhej smernice a článku 1 prvého odseku tretej smernice, ako aj cieľ chránený smernicami. Podľa ustálenej judikatúry SD sa ustanovenia práva Únie majú vykladať

a uplatňovať jednotne na základe znení vypracovaných vo všetkých jazykoch a v prípade rozporu medzi jazykovými verziami textu práva Únie sa má dotknuté ustanovenie vykladať podľa účelu právneho predpisu. Keďže rôzne jazykové verzie článku 1 ods. 1 druhej smernice používajú pojem „ujma na zdraví“, ako aj „osobná ujma“, je treba sa sústrediť na účel smernice, pričom uvedené pojmy dopĺňajú pojem „škoda na majetku“ v snahe uplatnenia extenzívneho výkladu týchto pojmov, s cieľom posilnenia ochrany obetí (rozsudok SD C-22/2012 Haasová, bod 48, 49). Ak zodpovednosť poisteného, ktorá podľa vnútroštátneho práva vyplýva z § 11 a § 13 OZ, vznikla na základe dopravnej nehody a má občianskoprávnu povahu, nič nenasvedčuje, že na túto zodpovednosť sa nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú smernice (rozsudok SD C-22/12 Haasová, bod 57, 58). Uvedený záver, ako uviedol SD, nemôže spochybniť ani odlišné systematické zaradenie ustanovení § 11, § 13 OZ k úprave zásahov do ochrany osobnosti, ktorá je nezávislá od úpravy zodpovednosti za škodu. S poukazom na uvedené vzhľadom na skutočnosť, že vnútroštátne právo umožňuje rodinným príslušníkom obete dopravnej nehody požadovať náhradu utrpenej nemajetkovej ujmy, náhrada tejto ujmy musí byť krytá povinným poistením motorového vozidla (SD Tlačové komuniké č. 144/13 z 24. októbra 2013). V tomto kontexte je potrebné tiež poukázať na rozsudok Súdneho dvora vo veci Drozdovs C-277/12, podľa ktorého smernica Rady 72/166/EHS a smernica Rady 84/5/EHS sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Žalobcovia sa preto dôvodne domáhali náhrady nemajetkovej ujmy i priamo voči žalovanej 2).

31. Možno súhlasiť s tvrdeniam žalovanej 2), že existujú rozhodnutia NS Slovenskej republiky (sp. zn. 4Cdo 168/2009, 3Cdo 301/2012, 8Cdo 219/2016), ktoré sa k obdobnej otázke pasívnej vecnej legitímácie poisťovne v prípade uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy z titulu zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla vyjadrovali rôzne, ale v čase nasledujúcom po týchto rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR spornú právnu otázku riešil (a tiež vyriešil) Ústavný súd SR. Ten už vo viacerých posudzovaných veciach odmietol sťažnosti poisťovní, namietajúcich porušenie svojich základných práv rozhodnutiami všeobecných súdov, ustáľujúcimi krytie nemajetkovej ujmy pozostalých poistením podľa zákona o povinnom zmluvnom poistení. V rámci odôvodnenia uznesenia z 11.10.2016 sp. zn. III. ÚS 666/2016 Ústavný súd SR uzavrel, že pojem „škoda“ použitý v ZoPZP je ústavné konformným spôsobom interpretovateľný extenzívne tak, že zahŕňa aj nemajetkovú (imateriálnu) ujmu podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti, s cieľom maximálnej možnej miery rešpektovania cieľov relevantnej únijnej regulácie. Najvyšší súd SR vo svojom rozsudku zo dňa 31.07.2017, sp. zn. 6MCdo/1/2016 označil „obraznú vnútroštátnu bodku“ v diskusii na témy 1) krytia nárokov pozostalých po obetiach dopravných nehôd na náhradu nemajetkovej ujmy povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu a 2) tzv. pasívnej legitímácie povinných zmluvných poisťovní v konaniach o náhradu nemajetkovej ujmy pred všeobecnými súdmi. V uvedenom rozhodnutí najvyšší súd vysvetlil, že pri výklade pojmu škoda pre účely ZoPZP treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve, pretože citovaný zákon bol výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené toho času platnou smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ ES zo 16.09.2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa pojmy „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“, z čoho je zrejmé, že komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú a aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú a aj nemajetkovú. Po vydaní rozhodnutia z 31.07.2017 sp. zn. 6MCdo/1/2016, najvyšší súd nevydal rozhodnutie, ktoré by v porovnaní s týmto rozhodnutím bolo založené na odlišných právnych záveroch. Žalovanou 2) nastolená otázka bola najvyšším súdom posudzovaná v súlade so závermi vyjadrenými v uvedenom rozhodnutí napríklad už v rozhodnutiach z 27.02.2018 sp. zn. 6Cdo/206/2017, z 27.02.2018 sp. zn. 6Cdo/143/2017, zo 14.06.2017 sp. zn. 3MCdo/1/2016 a z 29.11.2018 sp. zn. 6Cdo/80/2018, sp. zn. 8Cdo/6/2018 z 27.09.2018, sp. zn. 7Cdo/228/2018 z 27.02.2019 a tiež napr. Ústavný súd SR sp. zn. II. ÚS 695/2017 z 05.12.2018. Rozhodnutie z 31.07.2017 sp. zn. 6 MCdo1/2016 bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov SR č. 8/2018 pod č. R 61/2018 v znení právnej vety: „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody

spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná a v súlade s R 71/2018 je potrebné ho považovať za ustálenú rozhodovaciu prax.

32. Zotrvávanie žalovanej 2) na argumentácii o neexistencii jej vecnej pasívnej legitímácie v danom spore i s poukazom na porušenie princípu právnej istoty, nebolo opodstatnené. Správne však žalovaná 2) poukazuje na to, že súdy by mali vychádzať z právneho stavu, ktorý platí, pričom súd prvej inštancie uvedeným spôsobom aj postupoval a rozhodol v súlade s ustálenou súdnou praxou (R 61/2018) ako i s judikatúrou Ústavného súdu SR (sp.zn. III. ÚS 666/2016 z 11.10.2016), tiež s rozhodnutiami Súdneho dvora Európskej únie C-22/12 Haasová, C-63/09 Axel Walz, C-277/12 Drozdovs).

33. Najvyšší súd SR v rozsudku z 10.11.2016 sp. zn. 3 Cdo 174/2016 vyslovil, že aj v rozhodovacej praxi senátov najvyššieho súdu môže byť niekedy riešenie interpretačných a aplikačných problémov (odstraňovanie nejednotností) spojené s procesom postupného zjednocovania názorov, v počiatočných fázach ktorého nie je vylúčená možnosť výskytu rozhodnutí spočívajúcich na odlišných alebo až protichodných názoroch. Právny poriadok Slovenskej republiky predvída možnosť existencie rozdielnych právnych názorov súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach a upravuje procedúru, prostriedky a nástroje, ktoré majú zabezpečiť koherentnosť judikatúry. Tento mechanizmus spočíva najmä v inštitúte zverejňovania súdnych rozhodnutí zásadného významu najvyšším súdom a v inštitúte prijímania stanovísk k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov plénom najvyššieho súdu alebo príslušným kolégiom najvyššieho súdu.

34. Výskyt rozdielnych rozhodnutí v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva (viď napr. nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 51/2014). Pokiaľ súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odlišným spôsobom bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, nekoná v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy a môže tým porušiť aj právo účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (III. ÚS 192/06) Právna istota spolu s požiadavkou ochrany legitímnych očakávaní principiálne neznamená právo účastníka konania na rovnaké právne posúdenie jeho veci. Nesporne však znamená právo na vysvetlenie dôvodov, pre ktoré sa konajúci orgán verejnej moci od stabilného, doteraz zastávaného právneho názoru odchyľuje (III. ÚS 51/2014). (nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 153/2018).

35. Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva požiadavky právnej istoty a legitímneho očakávania nezahŕňa právo na ustálenú judikatúru (Unédic proti Francúzsku, č. 20153/04). Uviedol tiež, že názorová nejednotnosť medzi súdmi je svojou povahou dôsledkom, ktorý je vlastný každému súdnemu systému (Zielinski a Pradal & Gonzales a ďalší proti Francúzsku č. 24846/94). Judikatúra nemôže byť bez vývoja a nie je vylúčené, aby (a to i pri nezmenenej právnej úprave) bola nielen doplňovaná o nové interpretačné závery, ale aj menená (nález Ústavného súdu Českej republiky z 20. júna 2007 sp. zn. III. ÚS 117/07). Tento jav je do značnej miery prirodzený, pretože odráža skutočnosť, že proces interpretácie a aplikácie práva nie je statický, ale dynamický, a súdy, poctivo hľadajúce najsprávnejšie a najspravodlivejšie riešenie rozhodovaných prípadov, môžu neskôr dospieť k presvedčeniu, že riešenie, ktoré zvolili skôr, nie je z celého radu dôvodov optimálne (stanovisko pléna Ústavného súdu Českej republiky z 25.11.2014 sp. zn. Pl. ÚS-st. 39/14). Neexistuje a nemôže existovať žiadna garancia proti zmene judikatúry ako takej. I keď nenastane zmena spoločenských pomerov, v právnej oblasti dochádza k neustálemu vývoju a justičné orgány musia mať možnosť, ktorá plynie priamo z viazanosti sudcu zákonom, doterajší, na základe novo získaných poznatkov nesprávny právny názor zvrátiť, resp. prekonať (nález ÚS ČR z 12.12.2013 sp. zn. III. ÚS 3221/11).

36. Rovnako nebola správna aj nebola správna argumentácia žalovanej 2) o výlučne osobnej povinnosti zodpovednej osoby poskytnúť zadostučinenie podľa § 13 OZ, v dôsledku „osobnostného puťa“ medzi pozostalými a vinníkom nehody. Žalovaná 2) nespochybnila poisťný vzťah z poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla medzi ňou a žalovaným 1), ako prevádzateľom vozidla (autobusu), ktorý zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poisťnej zmluve (§ 4 ods. 1 ZoPZP). Súd prvej inštancie správne konšatoval zodpovednosť žalovaného 1) ako prevádzateľa autobusu podľa 427 OZ.

37. Žalobcovia 1), 2) a 3) a žalovaná 2) namietali vo svojom odvolaní aj výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy a vytýkali súdu prvej inštancie aj nedostatočné odôvodnenie výšky priznaného nároku. Súčasťou súkromného života je nepochybne aj rodinný život, zahŕňajúci vzťahy medzi blízkymi príbuznými a preto rešpektovanie súkromného, teda i rodinného života musí zahŕňať právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s ďalšími ľudskými bytosťami, aby bolo možné okrem iného tiež rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť. Zavinená smrť blízkej osoby môže vzhľadom na vzájomné úzke a pevné sociálne, morálne, citové a kultúrne väzby predstavovať vážnu nemateriálnu ujmu pre rozvíjanie a napĺňanie osobnosti postihnutej fyzickej osoby. Nečakaným a šokujúcim úmrtím dcéry žalobcov 1) a 2) a sestry žalobkyne 3) došlo k závažnému zásahu do ich osobnostných práv (práva na súkromie a rodinný život), pričom následok tohto zásahu je nereparovateľný. Pri úmrtí nemôže žiadne zadosťučinenie odčiniť vzniknutú ujmu, ktorá má absolútny charakter. Súd prvej inštancie aj vo vzťahu k výške uplatňovaného nároku na zaplatenie nemajetkovej ujmy zistil v dostatočnom rozsahu skutočností rozhodné pre meritórne posúdenie veci a prihliadal na zákonom stanovené kritériá priznávania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Ustanovenie § 13 ods. 2 a 3 OZ nevymedzuje hranicu pre určenie výšky relatívnej formy náhrady za nemateriálnu ujmu. Výšku náhrady určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu práva.

38. Základnými kritériami určenia výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch, v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti, sú závažnosť vzniknutej ujmy, ako i okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (ktoré môžu byť významné tak u osoby postihnutej, ako aj u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila). V dôsledku neoprávneného zásahu osoby, ktorá dopravnú nehodu spôsobila došlo v danom prípade k násilnému pretrhnutiu rodinných a citových väzieb, vyplývajúcich predovšetkým z intenzity vzťahu so zomrelou. Je nepochybné, že smrťou dcéry a sestry bol spôsobený závažný a neodstrániteľný zásah do ich súkromného a rodinného života, ktoré patria medzi osobitne chránené práva podľa Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Na druhej strane pri zachovaní proporcionality výška peňažnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu likvidačne. Rozhodujúcim je preto zvažovanie individuálnych okolností prípadu. Výška náhrady nemajetkovej ujmy musí tiež odrážať všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Judikatúra súdov v oblasti ochrany osobnosti sa zhoduje na primárnom význame vyrovnávacieho charakteru náhrady nemajetkovej ujmy, resp. zmiernení nepriaznivého následku neoprávneného zásahu (keďže nemajetková ujma vzniknutá porušením osobnostných práv sa vo všeobecnom slova zmysle ani nedá odškodniť a rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať a vyčíslieť). Ústavný súd ČR v náleze sp. zn. I. ÚS 2844/14 sformuloval aj kritériá pre určovanie výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Za okolnosti, ktoré je potrebné skúmať na strane poškodeného, sú považované najmä: a) intenzita vzťahu žalobcu so zomrelým, b) vek zomrelého a pozostalých, c) otázka hmotnej závislosti pozostalého na usmrtenej osobe, d) prípadné poskytnutie inej satisfakcie. Pre výšku náhrady je kľúčová najmä kvalita vzájomného vzťahu osôb narušená neoprávneným zásahom, psychická bolesť zo straty veľmi blízkeho človeka je často vnímaná ako neznesiteľná, fyzická, obmedzujúca ostatné aktivity pozostalého, často prerastajúca do duševného ochorenia. Pri zohľadnení veku zomrelého sa odlišuje nakoľko je prežívaná strata novorodenca jeho rodičmi, strata rodiča jeho deťmi, alebo strata osoby v dôchodkovom veku jej vnúčatami. Dôležitú úlohu má aj pocit zodpovednosti rodiča za svoje deti. Strata osoby, na ktorej je pozostalý existenčne závislý sa prejaví aj vo sfére osobnostného prežívania. Iná forma satisfakcie než peňažná (napr. ospravedlnenie škodcu) nemôže byť sama osebe dostačujúca, jej poskytnutie a následné posúdenie jej významu však môže mať za následok zníženie peňažnej náhrady. Za okolnosti, ktoré je potrebné skúmať na strane pôvodcu zásahu (škodcu, žalovaného) za predpokladu, ak majú zároveň vplyv na vnímanie ujmy oprávnenými osobami sú považované najmä: a) postoj žalovaného (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie a pod.), b) dopad udalosti do duševnej sféry pôvodcu - fyzickej osoby, c) jeho majetkové pomery, d) miera zavinenia škodcu eventuálne miera spoluzavinenia usmrtenej osoby. Postoj škodcu môže podstatným spôsobom ovplyvniť vnímanie ujmy pozostalými, ústretové správanie, ospravedlnenie alebo prejavovaná ľútosť škodcu môžu zmierniť dopady nemajetkovej ujmy, naopak jeho ľahostajnosť, arogancia či vyjadrená bezcitnosť môže ujmu pozostalých osôb ešte prehĺbiť. Potrebné je prihliadať aj k majetkovým pomerom škodcu, tak, aby bola daná možnosť reálneho uspokojenia priznaných nárokov a aj v tom zmysle, aby uložená povinnosť nahradiť spôsobenú škodu nemala pre škodcu doživotné likvidačné následky a jeho majetkovou likvidáciou neznemožňovala mu viesť znesiteľný a ľudsky dôstojný život.

39. Žalovaný 1) zaslal žalobcom kondolenčný list a smútočný veniec na pohreb, osobne sa im neospravedlnil, žiadnu finančnú satisfakciu žalobkyniam neposkytol; vodič autobusu zaslal žalobcom spolu so žalovaným 1) kondolenčný list, osobne sa neospravedlnil, vinu a spáchanie skutku v trestnom konaní poprel. Avšak popieranie viny nemožno bez ďalšieho hodnotiť ako konanie zvyšujúce utrpenie poškodených žalobcov 1) až 3) (pretože už neprehľbuje samo osebe mieru vzniknutého utrpenia pozostalých), ale ako neutrálny a legitímny výkon práva na obhajobu (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 4 Tdo 1402/2015 zo dňa 12.04.2016). Následky neoprávneného zásahu do osobnostných práv žalobcov 1) až 3) sú nezvratné, títo ťažko znášajú stratu dcéry a sestry, najmä žalobcovia 1) a 2) sa zo stratou dcéry nevyrovňajú po celý zvyšok života, takže akákoľvek peňažná čiastka nie je vôbec spôsobilá celkom zmierniť ich útrapy, ktoré budú stále pretrvávať, keďže puto medzi rodičmi a dieťaťom je putom natoľko silným, že ho za žiadnych okolností nemožno celkom pretrhnúť, na stratu dcéry zabudnúť a vyrovnať sa s ňou. Najsilnejšie rodinné väzby sú práve tie, ktoré sú tvorené v priamej príbuzenskej línii, alebo sú utvorené na základe dlhodobého spolužitia v spoločnej domácnosti, a to medzi rodičmi a deťmi, manželmi, často tiež medzi súrodencami. Smrť dieťaťa je pre jeho rodičov vždy mimoriadnym zásahom do ich osobnostných práv, preto v takomto prípade ani nie je potrebné preukazovať žiadnu osobitnú mimoriadnosť zásahu (rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 11Co/90/2010). Narušenie takýchto vzťahov potom najmä v prípade, ak k nemu dôjde nečakane v dôsledku neočakávanej tragickej udalosti, vyvolá nielen zásah do telesnej integrity jedinca priamo zasiahnutého takouto udalosťou, ale aj do integrity jeho blízkych osôb. Akákoľvek peňažná kvantifikácia duševných útrap je spojená s problémom, že pri nej nie je možné vychádzať z objektívne merateľných výsledkov.

40. Vzhľadom na uvedenú požiadavku kazuistiky, ktorá priamo vyplýva aj z nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 288/2017 z 05.12.2017, musia všeobecné súdy zároveň zohľadňovať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť, a teda v súlade s princípom rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach rovnako a v ich judikatúre by tak mal existovať vzťah priamej úmernosti medzi závažnosťou ujmy a výškou priznanej náhrady odvolací súd príkladmo uvádza, že rozsudkom Okresného súdu Trnava 05.12.2015, č. k. 8C/55/2014-163 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23Co/156/2016, z 07.08.2017 bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 10.000 eur za smrť manželky žalobcu v dôsledku protiprávneho úkonu zodpovedného subjektu (fyzickej osoby), spočívajúceho v porušení pravidiel cestnej premávky, a dcéram (obe už boli v čase smrti ich matky dospelé a mali vlastné rodiny) suma 8.000 eur a 7.500 eur. Rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 21C/279/2016-116 z 10.07.2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/299/2018 súd priznal náhradu nemajetkovej ujmy žalobkyni v sume 15.000 eur, a plnoletým deťom, žijúcim so zomrelým v spoločnej domácnosti po 12.000 eur a 13.000 eur za smrť 50 ročného manžela, ktorý ako spolujazdec, utrpel pri nehode smrteľné zranenia. V rozsudku z 01.08.2016, č. k. 3C/233/2013-339 Okresný súd Skalica v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 11Co/497/2016 z 14.03.2018 rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť rodičom každému po 38.726,24 eura, a sestre sumu 20.000 eur za smrť 17 ročnej dcéry a sestry, ktorú ako chodkyňu usmrtil vodič pod vplyvom alkoholu, keď vyšiel s vozidlom mimo cestu. Z rozsudku Okresného súdu Trnava č. k. 11C/496/2015-225, v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 25Co/258/2016 z 29.03.2017 vyplýva povinnosť žalovaného zaplatiť žalobkyni sumu 15.000 eur ako náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá vznikla v dôsledku úmrtia manžela žalobkyne dopravnou nehodou. Rozsudkom Okresného súdu Trnava z 15.04.2015 č. k. 37C/358/2013-203 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 26Co/724/2015 z 31.10.2017 bola uložená povinnosť zaplatiť žalobcom 1), 2) (v čase nehody dospelým synom zomrelého) každému po 10.000 eur, žalobcom v 3), 4) rodičom zomrelého každému po 3.000 eur.

41. Odvolacia námietka žalovanej 2) o neprimerane vysokej výške priznanej náhrady nemajetkovej ujmy bola preto nedôvodná, vzhľadom na preukázanú adekvátnosť priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (ktorá vo výške 25.000 eur, 17.500 eur a 10.000 eur nepochybne nemôže byť náhradou za život, ale slúži len na zmiernenie následkov vzniknutej ujmy). Priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy nepôsobí na žalovanú 2) likvidačne, ale predstavuje základné štandardné kompenzovanie zmiernenia ujmy žalobcov v prípade, kedy navrátenie do pôvodného stavu neprichádza do úvahy. Preto nemožno konštatovať, že by priznanie takejto náhrady súdom prvej inštancie bolo prostriedkom bezdôvodného obohatenia žalobcov. Naopak náhrada nemajetkovej ujmy v zmysle zásad slušnosti a naplnenia požiadavky morálnej spravodlivosti, ktorá je predovšetkým požiadavkou spravodlivosti, je spôsobilá naplniť reštitučnú podstatu kompenzácie.

42. Majetkové pomery žalovaného 1) bližšie preukázané neboli a v zásade ani nie sú vzhľadom na výšku priznanej náhrady škody rozhodujúce pre odstupňovanie výšky priznaného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, pretože miera subjektívne prežívaných duševných útrap pozostalých nie je nijako závislá od majetkových pomerov pôvodcu zásahu, ale od následkov týmto neoprávneným zásahom spôsobených. Výška priznanej náhrady by však nemala mať likvidačné dôsledky pre žalovaného 1), výška priznanej náhrady teda musí byť taká, aby žalovanému umožnila v budúcnosti uhradiť vzniknutú ujmu (na tomto mieste odhliadnuc od súčasnej povinnosti žalovaného 2) ako poisťovateľa zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy žalobcom 1) až 3) za žalovaného 1) pri súčasnom zachovaní možnosti viesť znesiteľný a dôstojný život (rozsudok NS ČR sp. zn. 4 Tdo 1402/2015 zo dňa 12.04.2016).

43. Odvolací súd sa nestotožnil s názorom žalovanej 2) o spoluzavinení poškodenej nepripútaním sa bezpečnostnými pásmi, keď zo znaleckého posudku MUDr. Norberta Moravanského, PhD. (podaného v trestnej veci sp. zn. 30T/45/2015) vyplýva, že v prípade S. Z. zastáva názor, že bezpečnostné pásy nemali významný vplyv na rozsah a vplyv utrpených zranení ani by sami o sebe nezabránili smrti, a to z toho dôvodu, že poškodená sa nachádzala v epicentre deformačných zón autobusu a bola zakliesnená a privalená neúmernou hmotnosťou autobusu vo vzťahu k jej telu, čo by použitie bezpečnostných pásov nijako neovplyvnilo (čl. 710).

44. Argumentácia žalovanej 2) namietajúca nesprávnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie i v časti o náhrade trov konania vo vzťahu k žalobcom 1) až 3) nebola opodstatnená. Zmyslom a účelom náhrady trov konania je poskytnúť úspešnej strane konania ktorej to priznáva zákon, náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musela alebo bude musieť nepochybne zaplatiť, pričom by ich nemusela zaplatiť, ak by tu nebolo konanie pred všeobecným súdom. Súčasná právna úprava neobsahuje ustanovenie obdobné ustanoveniu § 142 ods. 3 OSP, preto sa možno stotožniť s názorom žalovanej 2), že zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu (sudcovské právo) alebo od znaleckého posudku. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania je potrebné rozlíšiť čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do práva žalobcov bolo zasiahnuté, výška ujmy je potom druhotná a nadväzujúca. Rovnako odborná otázka posudzovaná znalcom môže presahovať možnosti strany sporu, ktorá napr. výšku škody iba odhaduje. Aj tu je primárny fakt, že škoda bola spôsobená; jej výška nasleduje. Žalobcov v takejto veci preto treba považovať za plne procesne úspešných, keďže mali plný úspech čo do základu uplatneného nároku a súčasne výška plnenia, vyplývajúca z tohto ich procesného úspechu, závisela výlučne od úvahy súdu. V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešných žalobcov, ak im bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno ich totiž ad absurdum zaťažovať procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti. Priznanie plnej náhrady trov konania výlučne z prisúdenej sumy je v tomto prípade zdôvodniteľné cez interpretáciu pojmu úspech vo veci (§ 255 CSP), keďže ten, ako je uvedené vyššie, sa skúma čo do právneho základu, a nie čo do výšky priznaného nároku (ŠTEVČEK, M.; FICOVÁ, S.; BARICOVÁ, J.; MESIARKINOVÁ, S.; BAJÁNKOVÁ, J.; TOMAŠOVIČ, M. et al.: Civilný sporový poriadok. Komentár. C. H. Beck, Praha 2016, s. 926 - 927).

45. Obdobný názor prezentoval aj Ústavný súd SR v uznesení zo dňa 08.02.2017, sp. zn. I. ÚS/56/2017, podľa ktorého: „Civilný sporový poriadok už nemá ustanovenie obdobné úprave obsiahnutej § 142 ods. 3 OSP, ktoré sa uplatňovalo ako lex specialis vo vzťahu k úprave obsiahnutej v § 142 ods. 2 OSP. Z uvedeného síce vyplýva, že nepatrný úspech už Civilný sporový poriadok nepozná (a preto pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov sa podľa Civilného sporového poriadku zohľadňuje každý neúspech), avšak ani nová právna úprava nevylučuje osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, a to z hľadiska výsledku v zásade zhodne ako podľa doterajšej úpravy.“

46. Žalobcovia 1) až 3) majú voči žalovaným podľa § 255 ods. 1 CSP a § 396 ods. 1 CSP nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnej výške (avšak výlučne iba z prisúdenej sumy (nie zo sumy žalovanej), vzhľadom na to, že žalobcovia boli v odvolacom konaní v celom rozsahu úspešní a neboli tu dané žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali úspešným žalobcom výnimočne náhradu trov konania nepriznať (§ 257 CSP). O výške náhrady trov odvolacieho konania rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozsudku, a to samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

47. Rozsudok prijal senát odvolacieho súdu hlasovaním v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).